

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

การศึกษาหลักธรรมและองค์ความรู้ที่ปรากฏในคัมภีร์ “อุยหัตถปิพนิมหาคันฐิ” ทำให้ได้ทราบถึงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนาของฝ่ายเถรวาทที่ได้มีการสืบทอดลำดับพระเถระที่ได้รับการรักษาพระธรรมวินัยให้ถูกต้องตามพุทธประสงค์และหลักธรรมคำสั่งสอนของพุทธองค์โดยมีข้อสรุปดังต่อไปนี้คือ

(๑) การทำสังคายนา รักษาพระธรรมวินัยแบบดั้งเดิมหรือที่เรียกว่า “เถรวาท” จะมีท่านพระมหากัสสปเถระเป็นประธานในการทำสังคายนาครั้งแรกและได้มีมติในที่ประชุมกันว่าจะรักษาพระธรรมวินัยของพระพุทธองค์ และเป็นรูปแบบการสังคายนาในภายหลังต่อมา ซึ่งท่านอาจารย์ผู้รจนาคัมภีร์ได้เห็นความสำคัญของพระวินัยปิฎก จึงได้ยกการทำสังคายนามาอธิบายเป็นอันดับแรก ทำให้เห็นถึงความเป็นมาของการสืบทอดการรักษาทรงจำพระธรรมและพระวินัยตามสายหรือตามลำดับของพระเถระ ทำให้พุทธศาสนามีความบริสุทธิ์รุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน

(๒) หลักธรรมที่ท่านยกขึ้นมาอธิบายในคัมภีร์เป็นหัวใจหลักคือ “ปฏิจจสมุปบาท” “อริยสัจสี่” คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค โดยท่านได้อธิบายอย่างละเอียด ตั้งแต่พระองค์ได้ทรงบรรลुพระอรหันต์เป็นพระพุทธเจ้า เพราะได้ทำลายอวิชชาและตัณหาอันเป็นต้นเหตุที่แท้จริงแห่งกองทุกข์ทั้งมวลโดยพระองค์ได้เปล่งอุทานคาถาเป็นปฐมพุทธพจน์ในเวลาอำรุ่งอรุณว่า ประหนึ่งว่า เป็นการเยาะเย้ยตักเตือนและอริชชาว่า “ดูก่อนนายช่างผู้ทำซึ่งเรือนก่อน นายช่างผู้สร้างเรือนคือตักเตือน บัดนี้เราพบท่านแล้ว ท่านจักสร้างเรือนแก่เรามีได้อีกดังนี้เป็นต้น

(๓) การอธิบายเรื่องราวของจิตในขณะทำการปฏิสนธิ จิต ของมนุษย์ขณะที่กำลังจะตาย และชีวิตหลังความตาย เรื่องราวของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดาว่ามีลักษณะอย่างไร การคลอออกจากครรภ์ของมารดาเป็นอย่างไร โดยท่านอธิบายตามที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก และเรื่องราวของความทุกข์ของรูปนามขันธ ๕ ว่าเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ทุกชีวิตล้วนอยู่ภายใต้กฎความจริงของธรรมชาติคือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา ที่เรียกว่า “กฎแห่งไตรลักษณ์” ความเป็นจริงตามสภาวะธรรมทั้งหลาย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาคัมภีร์ “คฤหัตถ์ที่ปณินมหาคณฺฐี” พบว่าคณะสงฆ์สมัยนั้นมีความรู้และเชี่ยวชาญทางด้านภาษาบาลีเป็นอย่างมาก ยุคแห่งความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรของล้านนา และจากการแปลคัมภีร์ ทำให้ได้ทราบหลักธรรมและองค์ความรู้ที่นับว่าเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ทำให้เกิดข้อคิดหลายอย่างว่า ควรที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาของพระเถรจารย์รุ่นเก่าที่ท่านมีความรู้ความสามารถ มีความพากเพียรมานะอดทนเสียสละในการรักษาและสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา ด้วยการรักษาพระธรรมคำสั่งสอนแห่งองค์พระศาสดา ให้มีอายุมาถึงรุ่นเราและให้สืบต่อไปถึงชนรุ่นหลัง วัดสูงเม่นถือว่าเป็นวัดตัวอย่างในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมทางพุทธศาสนา เพราะมีกระบวนการจัดเก็บรักษา การรวบรวมคัมภีร์ธรรมหรือวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาและคัมภีร์อื่นๆ ที่สำคัญอย่างมากมาย โดยใช้กระบวนการเชิงพิธีกรรมที่ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรักษาพระธรรมคำสั่งสอนด้วย

ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาคัมภีร์ธรรมของวัดต่างๆ คณะสงฆ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมควรสนับสนุนการใช้ความเชื่อ พิธีกรรม และกระบวนการของคณะสงฆ์ เช่น การกำหนดให้วัดต่างๆ ช่วยกันอนุรักษ์รักษาคัมภีร์ให้คงสภาพเดิมไว้มีข้อเสนอแนะ ๕ ประการคือ

๑.ควรส่งเสริมให้วัด หรือสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสงฆ์ ดำเนินการสำรวจคัมภีร์ธรรมตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์เอาไว้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญหายและจะได้ทราบถึงคัมภีร์ที่สำคัญของวัดต่างๆ ในประเทศไทย

๒.ควรมีการปริวรรตและวิเคราะห์องค์ความรู้ของคัมภีร์ที่มีความสำคัญ เพื่อให้ได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาและประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

๓.ควรมีการ ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนได้เรียนรู้ภาษาถิ่นและวรรณคดีท้องถิ่นต่างๆ เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมในท้องถิ่นของตน และนำมาแปลหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อที่จะประยุกต์ใช้กิจกรรมในสังคม

๔.ควรจัดทำโครงการศึกษา ปริวรรต และการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เพื่อนำความรู้จากวรรณกรรมพระพุทธศาสนาออกไปปรับใช้ในศาสตร์ต่างๆ เช่น ปรัชญา กฎหมาย จริยศาสตร์ จิตวิทยา จักรวาลวิทยา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

๕.คณะสงฆ์และองค์กรในท้องถิ่นควรร่วมมือในการอนุรักษ์ และให้ความสำคัญต่อคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นของตน เพื่อที่จะนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรม ประเพณีของท้องถิ่น

๓.ควรนำวรรณกรรมที่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม มาเป็นหนังสือเรียน หรือหลักสูตรในสถาบันการศึกษา ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑.ควรมีการศึกษา ปริญญาตรี วิทยาลัยโบลาล้านนาที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะที่มีอยู่ใน วัดต่าง ๆ เช่น วัดสูงเม่น เพื่อนำความองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม

๒.ควรมีการศึกษายาของพระเถระในพื้นที่ต่างๆ ที่มีบทบาทในกรอนุรักษ์ คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแบบอย่างของการสืบสานองค์ความรู้ของพระพุทธศาสนาและ ท้องถิ่นสืบต่อไป

๓.ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์องค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนากับภูมิปัญญา ท้องถิ่นว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไรทั้งในมิติของความเชื่อ พิธีกรรมและหลักการสำคัญ

๔.ควรมีการศึกษาระบบการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นที่มี ความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อและหลักการทางพระพุทธศาสนา